

Urr Ida:

A fényrács mágiája

Urr Ida költészete egyszerre kapcsolódik a magyar líra impresszionista hagyományaihoz és az éppen indulása idején hatni kezdő hazai avantgarde formaújító kísérleteihez. Első verseskötete 1923-ban jelent meg, egy későbbi kötetéről Radnóti írt méltatást a Nyugatban, s a szlovákiai magyar irodalomtörténetírás régóta a nemzetiségi költészet érdemes képviselőjeként tartja számon. Jó lenne, ha ez a válogatás az itthoni irodalmi köztudatban is végre ismertté tenné a nevét.

A versek impresszionisztikus alaprétegétől elütő asszociációk, Urr Ida formai kísérletei, kétségkívül a korabeli avantgarde költészetből merítettek bátorítást. Egy-egy hagyományos témát kezdettől fogva szívesen rajzol tovább valami, sajátos, groteszk játékossággal — olykor a szó szoros értelmében: képversei, melyek így keletkeztek, érdekes, eredeti csoportját alkotják költészetének. De túl a szubjektív motívumokon nyilván a környező világ ellentmondásait gyakorta felnagyító peremhelyzet is közrejátszott abban, hogy Urr Ida verseiben az impresszionisztikus színek, formák olyan sajátos, egyéni módon keveredtek az avantgarde sajátosságaival. Természete, egyénisége jórészt a finom árnyalatok, a lekerékített formák, a hagyományos esztéta ízlés felé vonzották — a történelmi változások fenyegető távlatainak, a fasizmus térhódításának és önnön szociális érzékenységének hatására mégis egyre inkább az avantgarde felé sodródott. Az expresszionizmus vonásai az elvont, művészi nézőpontra eleve túllépni kényszerítő helyzetekben, a háború idején a legerősebbek költészetében.

A fasizmus, a háború elleni tiltakozás élménykörén kívül eső darabokat, a képalkotásnak a közvetlen környezet, a szűkebb mikrovilág ártatlan, békés történéseire összpontosító impresszionizmusa határozza meg. Az első pillanatban az egész alig hat többnek pusztán játéknál — alaposabban odafigyelve azonban az ilyen látszólag privát érdekű versek mélyén is a gondolkodó felelősségtudat, az emberért aggódó humanizmus megnyilatkozásait találjuk. Urr Ida játékos, gyakran szertelennek ható képsorait pályája egész hosszán gondolat- és érzésvilágának e lényegi erői alakítják. A finom árnyalatok és az avantgarde élesebb kontúrjai, mindaz, ami ezeknek a verseknek alapanyagát teszi, általuk épül egy rokonszenves, megismerni érdemes költői magatartás arányos, tiszta képmásával.